

Naam: K. ter Woerds
Datum: 15 mei 2019
Team/teamonderdeel: UF Regie
Telefoonnummer: 541364

Voorstel aan de raad

Onderwerp

Nota Kapitaalgoederen Openbare ruimte 2019-2022

Hoofdpoging
Portefeuillehouder

Hoofdtakveld **Openbare ruimte**
J.M. van Rees

Samenvatting raadsvoorstel

Er is een Nota Kapitaalgoederen opgesteld. Dit meerjarenplan geeft een doorkijk van levensduur verlengende maatregelen en vervanging, inclusief de financiële onderbouwing van kosten van openbaar groen, wegen, openbare verlichting, kunstwerken en straatmeubilair. Hiermee hebben we zicht en grip over de huidige en toekomstige stand van zaken van instandhouding van de kapitaalgoederen. De raad wordt voorgesteld om kennis te nemen van de Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte 2019-2022 en om de budgetten conform de nota te beschikken.

Voorgesteld raadsbesluit

1. Kennis te nemen van de Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte 2019-2022.
2. Te besluiten de budgetten te beschikken zoals in de Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte 2019-2022 is gespecificeerd.

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn de 'duurzame productiemiddelen' van de gemeente. Het zijn de dingen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen, die zij aan haar inwoners levert, mee te realiseren. Daarbij gaat het niet om de kleinere spullen als pennen of paperclips, maar om de grotere goederen die meerdere jaren meegaan en veelal een hoge financiële waarde vertegenwoordigen. Te denken valt aan wegen, bomen, bruggen, kades, gebouwen en dergelijke.

Kenmerkend voor kapitaalgoederen is dat het gaat om objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt en waarin de gemeente voor meerdere jaren geld ('kapitaal') heeft vastgelegd. Deze kapitaalgoederen staan bij de gemeente als investering op de balans en hierop wordt gedurende de gebruiksduur ieder jaar afgeschreven.

De financiële verordening van de gemeente Almelo geeft aan dat het college eens per vier jaar aan de raad een meerjarenplan openbare ruimte aanbiedt. Dit meerjaren plan geeft een doorkijk van levensduur verlengende maatregelen en vervanging, inclusief de financiële onderbouwing van kosten van openbaar groen, wegen, openbare verlichting, kunstwerken en straatmeubilair. Dit meerjarenplan openbare ruimte noemen wij de Nota Kapitaalgoederen.

- De Nota Kapitaalgoederen biedt inzicht en grip op het beheer van de kapitaalgoederen. Het geeft inzicht in de financiële middelen die nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden.
- De nota geeft inzicht in de verwachte uitgaven voor de eerstvolgende vier jaar en bevat een doorkijk naar de langere termijn. Dit spiegelt de nota aan de beschikbare middelen. Op basis hiervan geeft ze een aantal adviezen over de wijze van financiering.
- De nota kapitaalgoederen dient als basis voor het opstellen van de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' in de begroting en de jaarrekening. Actuele beheerplannen voor bijv. wegen, kunstwerken, bomen, speelvoorzieningen en groen zijn daarvoor nodig.
- De nota kijkt over een aantal jaren. De daadwerkelijke uitgaven per jaar kunnen afwijken van de geraamde kosten, omdat de uitvoering altijd wordt afgestemd met andere taakvelden, programmasturing en wijksturing.

In de afgelopen jaren bleken de middelen voor vervanging van kapitaalgoederen niet toereikend. Het College van Burgemeester en Wethouders wil daarom zicht en grip op het beheer van kapitaalgoederen, zodat voor de toekomst een structurele dekking voor de onderhouds- en vervangingsopgave en de daarvoor benodigde financiële middelen kan worden opgenomen.

Beoogd effect

Goed beheer en onderhoud van deze kapitaalgoederen is essentieel. De gemeente Almelo heeft een groot vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de openbare ruimte zoals wegen, riolering, groen en gebouwen. Deze kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het leven, wonen en werken in de gemeente Almelo.

Beheer en onderhoud is ook noodzakelijk vanuit de zorgplicht voor de veiligheid van de gebruikers en vanuit de financiële verantwoordingsplicht van de gemeente die volgt uit het BBV.

Grip en stuur houden op deze kapitaalgoederen is van belang. Dit vanwege het feit dat:

- er veel geld mee is gemoeid. Kapitaalgoederen leggen blijvend een groot beslag op de gemeentelijke begroting. Een zo volledig mogelijk overzicht én onderbouwing van deze kosten zijn daarom van groot belang voor een goed inzicht in de financiële positie;
- kapitaalgoederen nodig zijn om de programmadoelen van de gemeente te realiseren. Om bijvoorbeeld economische ontwikkeling te stimuleren is een goede bereikbaarheid van belang;
- kapitaalgoederen het 'gezicht' van de gemeente zijn. Gaten in het wegdek of kapotte lantaarnpalen zullen snel ergernis opwekken bij inwoners.

De Nota kapitaalgoederen biedt inzicht en grip op het beheer van de kapitaalgoederen. De nota geeft inzicht in de financiële middelen die nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden. De nota geeft inzicht in de verwachte uitgaven voor de eerstvolgende 4 jaar (2019 – 2022) en bevat een doorkijk naar de langere termijn.

Argumenten voor

1.1 Nota Kapitaalgoederen is verplicht volgens de financiële verordening.

Beheer en onderhoud is ook noodzakelijk vanuit de zorgplicht voor de veiligheid van de gebruikers en vanuit de financiële verantwoordingsplicht van de gemeente die volgt uit het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV). In het BBV is voorgeschreven dat er een paragraaf moeten worden opgenomen in de begroting, over het onderhoud van de kapitaalgoederen.

1.2 Zicht en grip over huidige en toekomstige stand van zaken instandhouding kapitaalgoederen.

De nota geeft inzicht in de financiële middelen die nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden. De nota geeft inzicht in de verwachte uitgaven voor de eerstvolgende 4 jaar (2019 – 2022) en bevat een doorkijk naar de langere termijn. De nota spiegelt de benodigde middelen aan de beschikbare middelen. Op basis hiervan geeft de nota een aantal adviezen over de wijze van financiering.

1.3 Wetgeving richtinggevend voor kwaliteitsniveau

Het kwaliteitsniveau waarop de kapitaalgoederen worden onderhouden is voornamelijk afgeleid van wetgeving en algemeen geldende richtlijnen. Almelo heeft zelf weinig beleid vastgesteld dat richtinggevend is voor technisch beheer (heel en veilig) van de kapitaalgoederen. Alleen voor verzorgend onderhoud (schoon en netjes) is een actueel beleidskader vastgesteld; het IBOR plan. Hierin is gekozen voor het scenario "zuinig".

Voor het technisch beheer (heel en veilig) wordt aangesloten bij landelijke richtlijnen (NEN en CROW), waarbij het onderhoud gericht is op minimale inzet en kosten om veiligheid en functionaliteit te borgen en kapitaalvernietiging te voorkomen.

1.4 Investeren is onvermijdelijk, investeringsbehoefte neemt toe.

Investeren in de kapitaalgoederen is onvermijdelijk en onuitstelbaar om de veiligheid, functionaliteit en een financieel gezonde situatie te borgen. Vanaf 2022 ontstaat ook een piek in de investeringsbehoefte. Dit komt doordat de kapitaalgoederen geen homogene leeftijdsopbouw hebben. Almelo kent relatief veel wijken die zijn aangelegd in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw, zoals Schelfhorst en Windmolenbroek, die vanaf 2022 aan vervanging toe zijn.

2.1 Door herschikken budgetten betere aansluiting op actuele situatie

De Nota laat zien dat met totaal benodigd beheer de komende 4 jaar past binnen het beschikbare budget. De verdeling van de middelen over de taakvelden sluit niet geheel aan bij de actuele budgetbehoefte per taakveld. Wij adviseren het beschikbare budget te herschikken, zodat geraamde kosten en beschikbaar budget per taakveld in evenwicht zijn.

Uw raad heeft met de programmabegroting 2019 besloten te investeren in verbetering van de openbare ruimte. De extra beschikbaar gestelde middelen zijn meegenomen in deze nota kapitaalgoederen.

2.2 Herschikken budgetten is bevoegdheid raad

De bevoegdheid tot het herschikken van budgetten tussen taakvelden ligt bij de gemeenteraad. Vandaar dat u wordt voorgesteld deze budgetten, conform de nota kapitaalgoederen, te herschikken.

Kanttekeningen

1.1. Niet alle kapitaalgoederen zijn goed in beeld

Van de meeste kapitaalgoederen is de omvang en kwaliteit goed in beeld en vastgelegd in beheersystemen. Uitzondering hierop zijn de havens. Bij de havens en beschoeiingen is onduidelijkheid over het te beheren areaal en de verdeling van de verantwoordelijkheden met het Regionaal Havenbedrijf. In het op te stellen beheersplan en de actualisatie van de Nota Kapitaalgoederen over twee jaar zal hierover duidelijkheid verschaft worden.

1.2 Kwaliteit kapitaalgoederen daalt en bereikt kritisch peil

De staat van de kapitaalgoederen is over het algemeen redelijk. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud of kapitaalsvernietiging. Wel gaat de staat achteruit en heeft deze op onderdelen een kritisch punt bereikt.

1.3 (Kleinere) objecten kostenneutraal opgenomen

In deze nota wordt gefocust op de kapitaalgoederen met een hoge vervangingswaarde. Dit zijn:

- Taakveld grijs: verharding, civiele kunstwerken, openbare verlichting, verkeersinstallaties
- Taakveld groen: openbaar groen en openluchtrecreatie (parken), bomen, speelvoorzieningen en meubilair
- Taakveld blauw: riolering
- Taakveld rood: vastgoed
- Taakveld water: havens

Kleinere objecten zoals verkeersborden en bankjes worden buiten beschouwing gelaten omdat onderhoud en vervanging ervan slechts een geringe impact op de begroting hebben.

In deze nota zijn de financiële gevolgen voor de onderdelen openbare verlichting, speelvoorzieningen en havens kostenneutraal opgenomen.

- Bij openbare verlichting wordt momenteel onderzocht hoe versneld kan worden omgevormd naar LED;
- Voor speelvoorzieningen worden scenario's uitgewerkt om de reeds ingeboekte financiële taakstelling in de praktijk te realiseren;
- De actuele situatie van de havens en beschoeiingen is onvoldoende in beeld in verband met complexe eigendomsverhoudingen en van de fysieke staat van de arealen welke moeilijk is in te schatten. Mede in relatie tot de ontwikkelingen en afspraken rond het Regionaal Havenbedrijf en de gemeente verwachten we hier de komende periode meer duidelijkheid in.

Alternatieven

Zonder een Nota Kapitaalgoederen voldoen we niet aan de wettelijke plicht.

Kosten, opbrengsten, dekking en preventief toezicht

In 2017 is het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) vernieuwd. Het verplicht activeren van levensduur verlengende maatregelen en vervangen van kapitaalgoederen biedt de komende jaren ruimte. Door de kosten niet in 1 keer uit de exploitatie te nemen, maar kosten over de (rest)levensduur af te schrijven, nemen de lasten voor op de korte termijn af.

De totaal beschikbare middelen voor beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen zijn voor de periode 2019-2027 toereikend om het noodzakelijke beheer en onderhoud uit te voeren. Voorwaarde is wel dat de budgetten worden herverdeeld tussen de taakvelden en dat middelen die nu beschikbaar zijn voor onderhoud kunnen worden ingezet om de kapitaallasten van investeringen te dekken.

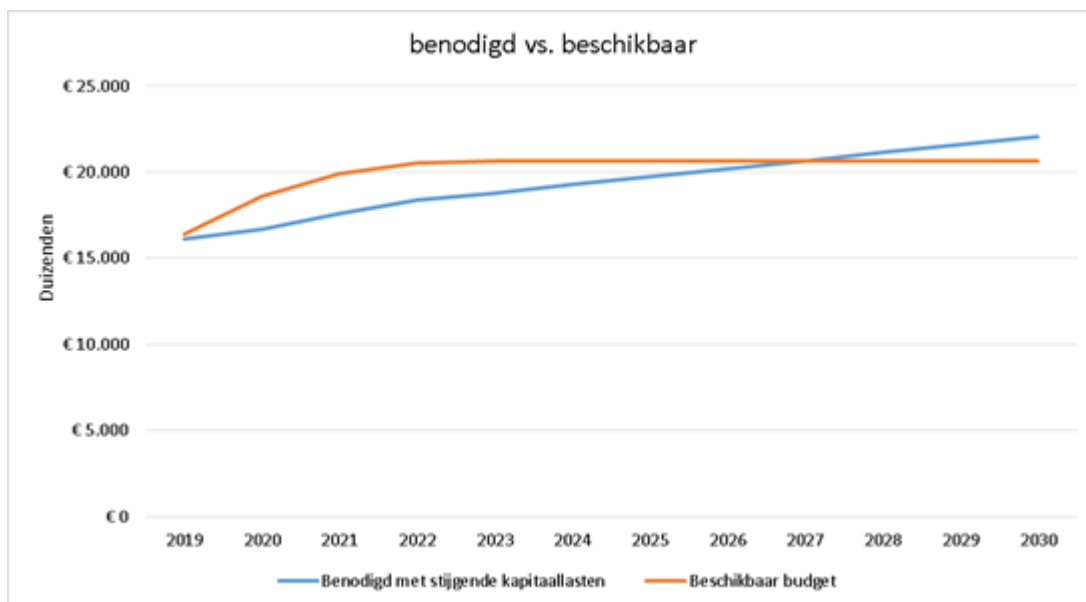
Benodigd (wordt begroting 2019 nieuw)	2019	2020	2021	2022	2023
Groen en bomen	2.492	2.548	2.604	2.660	2.716
Spelen en meubilair	288	288	288	288	288
Verharding technisch en reiniging	4.999	5.240	5.594	5.948	6.138
Civieltechnische kunstwerken	637	734	830	927	1.023
VRI	439	509	578	648	717
Openbare verlichting	213	230	246	263	279
Riolering	5.148	5.037	5.191	5.205	5.205
Havens	106	106	106	106	106
Vastgoed	1.726	1.876	2.026	2.176	2.176
Kwaliteitsverbetering openbare ruimte	100	150	150	350	150
Totaal	16.149	16.717	17.614	18.570	18.799

Beschikbaar (was begroting 2019)	2019	2020	2021	2022	2023
Groen en bomen	3.119	3.019	3.019	3.019	3.019
Spelen en meubilair	288	288	288	288	288
Verharding technisch en reiniging	2.781	2.873	2.965	3.057	3.148
Civieltechnische kunstwerken	1.429	1.842	1.842	1.842	1.842
VRI	215	229	244	258	273
Openbare verlichting	213	230	246	263	279
Riolering	5.148	5.037	5.191	5.205	5.205
Havens	106	106	106	106	106
Vastgoed	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082
Extra middelen kwaliteit verbeteren or	100	150	150	150	150
Extra middelen investeringen infrastructuur	150	2.000	3.000	3.500	3.500
Taakstelling UF	-236	-236	-236	-236	-236
Totaal	16.631	18.856	20.133	20.770	20.893

Verschil benodigd - beschikbaar	2019	2020	2021	2022	2023
Groen en bomen	627	471	415	359	303
Spelen en meubilair	0	0	0	0	0
Verharding technisch en reiniging	-2.218	-2.367	-2.629	-2.891	-2.989
Civieltechnische kunstwerken	792	1.108	1.012	915	819
VRI	-225	-280	-335	-390	-445
Openbare verlichting	0	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0	0
Havens	0	0	0	0	0
Vastgoed	1.356	1.206	1.056	906	906
Extra middelen kwaliteit verbeteren or	0	0	0	200	0
Extra middelen investeringen infrastructuur	150	2.000	3.000	3.500	3.500
Taakstelling UF	-236	-236	-236	-236	-236
Verschil benodigd - beschikbaar	247	1.903	2.283	2.364	1.858

Bedragen * 1.000 euro

Door het activeren van levensduur verlengende maatregelen en vervangingen ontstaat de eerste jaren een budgetoverschot. Dit budgetoverschot vloeit via de perspectief nota terug naar de algemene middelen.

Vervolg

Na uw besluit over het herschikken van de budgetten zal de begroting worden aangepast conform de Nota Kapitaalgoederen.

Wij hebben besloten de Nota Kapitaalgoederen in de tweede helft van 2020 te actualiseren, gezien de ontwikkelingen rond de extra beschikbare middelen t/m 2022 en de behoefte aan een perspectief op middellange termijn.

Bijlagen

- Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte 2019-2022, Intern - 62006

Burgemeester en Wethouders van Almelo, _____

de secretaris,
F.W. van Ardenne

de burgemeester,
A.J. Gerritsen

De Raad van de Gemeente Almelo:

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

Besluit:

Gedaan in de openbare vergadering van 9 juli 2019,

de griffier,

de burgemeester,

drs. C.M. Steenbergen

A.J. Gerritsen